

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-102/2007/16.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Kereskedelmi és Hitelbank Nyrt.** eljárás alá vont vállalkozás ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt indult eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

v é g z é s t

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

A végzés ellen az eljárás alá vont vállalkozás a kézbesítéstől számított nyolc napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó jogorvoslati kérelemmel élhet.

I n d o k o l á s

I.

A vizsgálat iránya

- 1) A Gazdasági Versenyhivatal a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, módosított 1996. évi LVII. törvény (Tptv.) 67. § (1) bekezdése, illetve 70. §-a alapján 2007. április 10-én versenyfelügyeleti eljárást indított a Kereskedelmi és Hitelbank Nyrt. (a továbbiakban: KHB) ellen, mert tudomására jutott, hogy a KHB a lakáskölcsön szerződés felmondásának terhe mellett felszólította a Banknál lakossági folyószámlával nem – csak hiteltechnikai számlával – rendelkező lakáshitel szerződést kötött ügyfeleit lakossági bankszámla szerződés megkötésére,

amellyel valószínűsíthetően megsértette a Tpvt. 21.§-át, különösen annak a), c), d), f) pontját.

II.

A tényállás

- 2) A KHB 1987. január 1-jén kezdte meg működését, jelenleg Magyarország második legnagyobb bankja. Univerzális kereskedelmi bank, a lakáscélú hitelek esetében tartósan 10 százalékos körüli részesedéssel rendelkezik.
- 3) A KHB Hiteladminisztrációs Főosztálya 2006. március 21-i dátummal memorandumban folyamatos határidővel feladatul szabta a fiókigazgatók, lakossági régió vezetők részére (egyebek mellett), hogy a megküldött listában szereplő ügyfeleket keressék meg annak érdekében, hogy „részükre fiókszinten új folyószámla nyitását követően a hitelügylet törlesztése az újonnan nyitott számlához kapcsolható legyen.”
- 4) A memorandumot követően a KHB – az általa szolgáltatott adatok szerint – 2006-2007-ben levélben 221 alkalommal, telefonon 159 alkalommal, személyesen 4 (összesen: 384) alkalommal hívta fel az ügyfeleket a banknál történő számlanyitásra, illetőleg már meglévő folyószámláról történő törlesztés átállításra. A felszólítást követően 6 esetben szerepel a „hitel megszűnt” jelzés, 74 ügyfél nyitott bankszámlát a KHB-nál, 272 nem, a maradék ügyfél vagy meglévő számlát „állított át törlesztésre”, vagy nem állította át a korábban megnyitott számlát.
- 5) A KHB egyik fiókja 2007. januárjában formalevelet küldött korábban lakáshitelre szerződött, s hiteltechnikai számlával rendelkező ügyfelének, melyben közölte, hogy ebben az évben folyamatosan felülvizsgálják az ügyfelek részére nyitott számlákat, illetve hiteltechnikai számlákat, s felszólították arra, hogy nyisson a Banknál lakossági bankszámlát. A levél szerint a felszólítás alapja a Bank Lakossági Hitelek Általános Szerződési Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) 9.1.pontja volt, mely szerint „A törlesztésre a Banknál vezetett törlesztő számla szolgál, amelyet a felek az egyedi Ügyfélszerződésben jelölnek meg. A törlesztő számla az Adós Banknál vezetett lakossági bankszámlája”. Az ügyfél reklamációját követően a KHB 2007. februári levélben megerősítette, hogy az ÁSZF értelmében kölcsönügylet törlesztésre csak

bank-, illetve folyószámlát lehet megjelölni. Közölte az ügyféllel, hogy a hiteltechnikai számláját meg fogják szüntetni, s mivel nem rendelkezik folyószámlával, ezért nem fogja tudni teljesíteni törlesztési kötelezettségét, s a kölcsönügylet felmondását helyezte kilátásba. Az ügyfél a PSZÁF-hoz fordult panasszal, amit követően a KHB visszavonta korábbi követelését, egyetértve azzal, hogy utólag nem várhatja el „a fiók által kért” számlanyitást.

- 6) A KHB a vizsgálat során úgy nyilatkozott, hogy 2004. január 1. óta szerepel az ÁSzF-ben a „hiteligénylési feltételek között” a KHB folyószámla megnyitása, s „A változás természetesen csak a hatályba lépést követően benyújtott igényléseket érintette, a korábbi szerződéseket nem.”
- 7) Egy, a vizsgálat során beszerzett, 2001. júniusban hatályos lakáshitel szerződés 14. pontja a törlesztést „Bank- illetve folyószámláról, az arra adott megbízás alapján átutalással illetve közvetlen terheléssel (Csoportos beszedési megbízás), a Bank bármely fiókjában teljesített készpénz befizetéssel, vagy a Bank által biztosított készpénz-átutalási megbízással történő postai befizetéssel ...” teszi lehetővé, vagyis a törlesztés nem egyedüli módja a banki átutalás és mivel a KHB sincs nevesítve a bankszámlánál, bármely banknál vezetett számláról történhet a törlesztés. A szerződés 22.2. pontja tartalmazza a Bank felmondási jogát arra az esetre, ha az Adós a szerződésben foglalt bármely kötelezettségének nem tesz eleget (felmondás esetén 15 napon belül a kölcsöntartozást egy összegben, járulékaival együtt kell visszafizetni).

III.

Jogi értékelés

A gazdasági erőfölény

- 8) A Tptv. 22. § értelmében gazdasági erőfölényben van az érintett piacon (Tptv. 14. §) az, aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására. A Tptv. 22. § (2) bekezdése szerint a gazdasági erőfölény megítéléséhez vizsgálni kell – egyebek mellett – az érintett

piacra való belépés feltételeit, a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, továbbá az érintett piac szerkezetét és a piaci részesedések arányát.

- 9) A Versenytanács előjáróban szükségesnek tartja rögzíteni, hogy az eljárás nem a KHB 2004. január 1-jétől és jelenleg is hatályos ÁSZF-je azon rendelkezésének esetlegesen gazdasági erőfölénnyel való visszaélését megvalósító volta miatt indult, mely rendelkezés szerint a lakáshitel törlesztése kizárólag a KHB-nál vezetett lakossági folyószámláról történhet. A vizsgálat tárgya az, hogy ezen 2004. január 1-jétől hatályos ÁSZF rendelkezésre hivatkozva a KHB olyan ügyfeleit is felhívta lakossági folyószámla nyitására, akik a fenti időpontot megelőzően kötöttek lakáshitel szerződést, így ezen ügyfelekre a hivatkozott ÁSZF rendelkezés – a KHB által sem vitatottan (lásd 6. pont) – nem vonatkozott.
- 10) A vizsgált magatartás versenyjogi minősítése tekintetében a Versenytanács eddigi – elvi állásfoglalásokban is rögzített – gyakorlatából indult ki, melyek szerint:
- „22.5. A felek közötti tartós szerződéses jogviszony során bekövetkezett vélt vagy valós sérelem esetén nem az elkövetés időpontjában, hanem a szerződéskötés időpontjára visszavetítve kell értékelni az erőfölényt. Ha a szerződés rendelkezései hozzák később kiszolgáltatott helyzetbe a vállalkozást, akkor pusztán emiatt nem állapítható meg a másik szerződő fél gazdasági erőfölényes helyzete. (Vj-57/2003.)”
 - „22.6. A gazdasági erőfölény objektív, a piac szerkezetéből, nem pedig a felek által szabad akaratukból megkötött szerződés egyes rendelkezéseiből levezetendő jogi kategória. A tartós üzleti kapcsolatot eredményező szerződések esetében mindig felvethető valamelyik fél kiszolgáltatottsága, e helyzetet azonban a versenyjog önmagában nem minősíti gazdasági erőfölénynek. (Vj-2/2003.)”
- 11) A KHB-nak a lakáshitel szerződések esetében a 2004. előtti 10 százalékos körüli részesedése alapján kizárható, hogy azok tekintetében (a megkötéskor) gazdasági erőfölényes helyzetben lett volna. A vizsgálat pedig nem azonosított olyan speciális körülményt, amely alapján az lenne valószínűsíthető, hogy a KHB a szerződés révén gazdasági erőfölényes helyzetbe került volna a vele lakáshitel szerződést kötött ügyfeleivel szemben, figyelembe véve azt is, hogy részesedése a lakáshitelekből jelenleg is 10 százalékos körüli.

- 12) Szintén az erőfölény hiányának irányába mutat az a körülmény, hogy a KHB az általa megkeresett ügyfelek túlnyomó többségével nem tudta elfogadtatni akaratát (lásd 4. pont). Ez a körülmény ugyanis azt jelzi, hogy a KHB – alaposan valószínűsíthetően az üzleti tisztesség követelményeibe ütköző (Tpvt. 2. §) – magatartása nem gazdasági erőfölényes helyzetén, hanem ügyfelei ismereteinek hiányán alapult. A Tpvt. 2. § megsértése miatti eljárás lefolytatása azonban a Tpvt. 86. § (1) bekezdése alapján nem a Gazdasági Versenyhivatal, hanem a bíróság hatáskörébe tartozik.
- 13) Mindezekre tekintettel a Versenytanács úgy ítélte meg, hogy a KHB gazdasági erőfölényes helyzete a vizsgált magatartás tekintetében nem állapítható meg.

A döntés

- 14) A Tpvt-be, az azt módosító 2005. évi LXVIII. törvény által beiktatott – a jelen, 2005. november 1-je után indult eljárásban alkalmazandó – rendelkezések élesen elkülönítik egymástól
- a) a magatartás törvénybe ütközésének határozattal történő megállapítását (Tpvt. 77. § (1) bekezdés i. pont); illetve
 - b) az eljárás végzéssel történő megszüntetését, amelyre akkor kerülhet sor, ha
 - ba) a vizsgálat elrendelésére okot adó, a Tpvt. 70. § (1) bekezdésében meghatározott körülmények nem állnak fenn; vagy
 - bb) a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés, és az eljárás folytatásáról sem várható eredmény (Tpvt. 72. § (1) bekezdés a. pont).
- 15) A Tpvt. 21. § szerinti jogsértésnek elengedhetetlen feltétele az elkövető vállalkozás Tpvt. 22. § szerinti gazdasági erőfölényes helyzete. Ebben az értelemben tehát a gazdasági erőfölény (mint állapot) hiánya azt jelenti, hogy az adott magatartás nem ütközik a Tpvt-be. A Versenytanács álláspontja szerint azonban a gazdasági erőfölény hiánya egyben azt is jelenti, hogy a magatartás nem is ütközhet a Tpvt. rendelkezéseibe (elvileg sem sértheti annak rendelkezéseit). Ez utóbbi körülmény viszont a Tpvt. 70. § (1) bekezdése alapján az eljárás megindításának elengedhetetlen feltétele. Ezért a gazdasági erőfölény hiányának a már megindult eljárásban történő

megállapítása esetén, az eljárást a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontjának első fordulata (lásd 14. ba. pont) szerinti végzéssel kell megszüntetni.

16) Mindezek alapján a Versenytanács az eljárást megszüntette.

IV.

Eljárási kérdések

17) A végzés elleni jogorvoslat a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontján alapul. A jogorvoslat a Tpv. 82. § (1) bekezdése alapján kizárólag a KHB-t (mint ügyfelet) illeti meg, mert a végzés másra nézve nem tartalmaz rendelkezést.

18) A Gazdasági Versenyhivatal hatásköre a Tpv. 45. §-án, illetékessége a Tpv. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a Gazdasági Versenyhivatal kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik bíróság (86.§) hatáskörébe, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

Budapest, 2007. december 7.